

ДІАЛЕКТИКА ТОТОЖНОСТІ У ДІАЛОГАХ ПЛАТОНА

Стаття присвячена генезі та інтерпретації категорії тотожності у творах Платона. Спираючись на відомі першоджерела, надається нове бачення ролі цієї категорії у платонівському дискурсі. Тотожність розглядається у контексті космологічної ментальності давньогрецького духу, що знаходить найбільш яскраве відбиття у діалогах Платона.

Платонізм мав величезний вплив на весь подальший розвиток європейської філософії. Англо-американський математик і філософ А.Н. Вайтхед висловив навіть думку, що вся західна філософія є зведенням приміток до діалогів Платона, маючи на увазі, що більшість ідей, що розробляються західними філософами, мають свої коріння у вченні цього видатного мислителя.

Відомий російський знавець Платона та платонізму Олексій Лосєв вказував на розмаїття інтерпретацій платонівської філософії, вважаючи, що «...каждая более или менее оформленная эпоха в истории мысли ставила себя в определенное отношение к Платону и спешила дать его оригинальное понимание. Платонов столько же, сколько было философских эпох и сколько было философских систем и интуиций» [1, с. 684].

Платонівська філософія завжди була предметом ретельної уваги від італійського Відродження аж до новітньої фізики Гейзенберга і Шредінгера. Якщо ж до цього ще й долучити тлумачення платонівської філософії як джерела тоталітарної ідеології К. Поппера, герменевтичні дослідження Гайдеггера і Гадамера та новітні платонівські студії філософів постмодерну, то й тоді ми не отримаємо повної картини розмаїття інтерпретацій філософського одкровення Великого Афінянина. В українській філософії «платонології» також належить достойне місце. Від Д.І. Чижевського до А.Г. Тихолаза платонізм перебуває у центрі уваги вітчизняного філософування.

Ми не ставимо за мету надати принципіальне нове бачення всієї філософії платонізму. **Мета нашої роботи** більш проста та конкретна: дослідити генезу категорії тотожності у його філософській спадщині.

Поняття тотожності є одним з найдавніших концептів західної філософської думки. Філософська історія цієї категорії починається з досократиків, більшість з яких висували, в тій або іншій формі, загальні ідеї про тотожність, спорідненість та зв'язність усього суцього. Філософія шукала основу всього суцього, те, що існує саме по собі, залишається самототожним за будь-яких перетворень. Але ці ідеї висловлювалися за допомогою символічних формул, міфологічних образів та поетичних метафор. Тільки у філософії Платона відбувається перетворення *ταύτό* з поетичного епітета у філософську категорію. У своєму діалозі «Федр», який у давнину (наприклад, у Діогена Лаертського) вважався його першим твором, Платон ставить проблему поділу всього на те, що існує само по собі (*αὐτό καθ' αὐτό*), зберігаючи свою тотожність, і на плинний тілесний світ. Перший світ – світ Тотожності, другий – Іншості. Тотожність як така спирається на незмінність ейдосу або ідеї. Втім у ранніх творах Платона неможливо знайти єдиного терміна, який би відбивав категорію тотожності. Так, у бесіді про мужність у «Лахеті» ставиться питання про те, яким чином визначити мужність, так, щоб у різних речах вона залишалась тотожною собі,

та використовується термін «одне і те ж» (ταύτόν) (191 e) [2, с. 237], у «Федрі» та «Федоні» – саме по собі (αὐτό καθ' αὐτό) (100 b) [3, с. 237] і рівне саме по собі (αὐτό τό ἴσον) (74 a) [4, с. 237], у «Державі» застосовується слово – ταῦτό (те ж саме) (VI, 484 b) [5, с. 237].

З'ясування семантики терміна «тотожність» у діалогах Платона натикається на досить складну проблему. Ще у давнину Великого Афінянина звинувачували у відсутності чіткої термінології; суттєвим є те, що його стиль був іншого роду; він турбувався більше про образність і поетичність, ніж про чітку термінологію. При всій концептуальності поняття тотожності воно розглядається Платоном лише в рамках власних правил, як мовних, так і логічних. Сам Платон не мав спільної системи використання того або іншого терміна і наповнював його конкретним значенням залежно від контексту роздуму взагалі і діалогу зокрема. Полісемія і навіть пряма двозначність не лише не заважали йому виражати думки, але і були безпосередньою матерією втілення сенсу. Це не означає, що мова Платона – беззаконне свавілля. Швидше навпаки – постійна рефлексія над можливостями слова, бажання залишити відкритими його здатності сполучатися з різними, інколи вельми віддаленими від безпосереднього, смисловими ладами приводять до свідомого обіграння нерівності слова самому собі. В той же час прослідковується наростання у Платона інтересу до граничного узагальнення, того або іншого, дійсності у слові. Якщо в ранніх діалогах онтологізація якостей, що вивчаються, або чеснот здійснюється за допомогою ad hoc придуманих оборотів, узятих з лексики даної бесіди, то пізніше з'являється більш усталена термінологія. У найвищих узагальненнях «Софіста» та «Тімея» – це вже найважливіший рід сутнього – Ταῦτον (тотожність).

Лише у діалозі Платона «Софіст» чітко виокремлюються п'ять основних родів суцього, серед яких почесне місце займає категорія тотожності (ταῦτον) або тотожного (ταῦτότης). Ця категорія є однією з ключових для розуміння трьох нерозривно взаємозв'язаних аспектів платонівського вчення: логічного (діалектичного), політологічного і космологічного. Перший аспект найповніше представлений в діалогах «Софіст» і «Парменід» (можна проігнорувати в даному випадку дискусії про їх достовірність), другий – в діалогах «Держава» та «Закони», третій – у знаменитому «Тімеї».

Звернемося перш за все до діалогу «Софіст», в якому категорія тотожності розбирається в контексті співвідношення п'яти основних категорій платонівської діалектики. Платон шляхом хитромудрої діалектики, що нагадує софістичні побудови, доводить, що вищі роди всього суцього – буття (το ον), рух (κίνησις), спокій (στάσις), тотожність (ταῦτον) та іншість (ἕτερον) – можуть мислитися тільки таким чином, що кожен з них і існує, і не існує, і рівний, і не рівний самому собі, перебуває у своїй тотожності і переходить у своє «інше», протилежне собі.

Рух несумісний із *спокоєм* і *спокій* з *рухом*. Але оскільки *рух* існує і *спокій* також існує, то *буття* повинно бути сумісне і з *рухом*, і зі *спокоєм*. Отже, є три роди: *буття*, *рух* і *спокій*.

Кожен з цих трьох родів є одночасно і *тотожність* – по відношенню до самого себе, і *іншість* – по відношенню до решти родів. Так, *рух* є і тотожним – по відношенню до самого себе, і в той же час є іншим – по відношенню до *спокою*. Звідси виникає нове питання – про відношення родів *тотожного* і *іншості* до родів *спокою* і *руху*. Чи збігаються ці роди між собою, або ж *тотожність* і *іншість* повинні бути відмінні від родів *руху*, *спокою* і *буття*?

Платон доводить: *тотожність* і *іншість* повинні бути відмінними від *спокою* і *руху*. І про *спокій*, і про *рух*, так само як і про всякий інший рід, однаково мовиться, що вони і *тотожні* – по відношенню до себе, і *суть інше* – по відношенню до *іншості*. У Платона в цьому місці Чужоземець говорить: «οὐκοῦν αὐτῶν ἕκαστον τοῦ μὲν ἑοῦν ἕτερον ἕστιν, αὐτό δ'ἑαυτῷ ταῦτόν». «Тепер кожне з двох, безперечно, є Інше, однак саме

в собі – те ж саме» [6, с. 221] (254 d – Переклад наш. – В.П.). Але оскільки *спокій* і *рух* – протилежності, і оскільки все те, що висловлюється про протилежності, не може бути ні кожною з цих протилежностей окремо, ні тією і іншою разом, то *спокій* і *рух* повинні відрізнятися від тотожного і іншого.

Отже, *тотожність* відрізняється від *спокою*, не говорячи вже про очевидну відмінність її від *руху*. Але вона відрізняється і від *буття*. Якби *тотожність* не відрізнялася від *буття*, то, стверджуючи, що *спокій* існує так само, як існує і *рух*, ми повинні були б визнати, що *спокій* є *тотожним* з *рухом*. Але якщо *тотожність* відрізняється не тільки від *спокою* і *руху*, але також і від *буття*, то це означає, що в *тотожності* ми повинні бачити четвертий і самостійний рід сущого разом з родами *спокою*, *руху* і *буття*.

Отже, у своєму «Софісті» Платон вперше визначає *тотожність* через діалектику відношень з категоріями *буття*, *руху*, *спокою* й *іншості*. Вочевидь, що сенс *тотожності* передусім розкривається через порівняння з поняттям *іншості*. *Іншість* сприймається як самостійно суще для позначення не-сущого у низці небуття. *Тотожність* також розчленовується: як *суще* вона первісна і дорівнює *буттю*, у *відношенні* ж вона має призначення знайти прояв природи *іншості*. Таким чином, *тотожність* як поняття може бути визначена у двох сенсах: атрибутивному – як якість незмінного буття і у релятивному – як суперечна єдність з іншостю, яка набуває сенс відмінності. Як зазначав О. Лосєв, «тотожність є нескінченний символ відмінності». Тобто за допомогою хитромудрої діалектики Платон намагається примирити дві давні еллінські істини: істину Піфагора та елейців про тотожність Єдиного та істину Геракліта, софістів та «фізіологів» про мінливість всього сутнього. Втім Платон більш схиляється до першої і тотожність знов набуває статусу атрибута незбагненого Єдиного. Але це Єдине вже не є абсолютною тотожністю. Мистецтво діалектики, яке демонструє у цьому діалозі Платон, складається у суворому розмежуванні категорій сутнього і несутнього, тотожного і відмінного.

Тоді як в «Софісті» висловлюється «діалектика» п'яти вищих родів сущого, в «Парменіді» розгортається «діалектика» єдиного та відмінного. За вченням, що розвивається тут, буття, оскільки воно розглядається *само по собі*, єдине, вічне, **тотожне**, незмінне, нерухоме, бездіяльне і не підлягає стражданню. Навпаки, те ж буття, оскільки воно розглядається через своє *інше*, множинне, виникає, містить в собі відмінності, мінливе, рухоме та підлягає стражданню. Тому, згідно з повним визначенням своєї суті, буття одночасно і єдине, і множинне, і вічне, і скороминуще, і незмінне, і мінливе, і покоїться, і не покоїться, і рухається, і не рухається, діє і не діє, і страждає, і не страждає. Всі другі складові в кожній парі визначення висловлюються як визначення *іншого*. Але оскільки *інше* є інше по відношенню до буття, або інше буття, то всі ці визначення виявляються визначеннями також і самого буття. Отже, буття як за самою своєю природою, так і за своїм поняттям необхідно містить в собі протилежні визначення. В той же час буття як таке зберігає свою самототожність завдяки єдності ідеї. Незважаючи на розмаїття буття, воно все причетне до вічного, тотожного самому собі світу ідей. «Один и тот же день бывает одновременно во многих местах и при этом нисколько не отделяется от самого себя, так же и каждая идея, оставаясь единою и тождественною, может в то же время пребывать во всем» [7, с. 221].

«Софіст» і «Парменід» – діалоги, у яких Платон розкриває логічну сутність тотожності. На місце міфу з його образним розмаїттям приходять більш термінологічно виважений підхід. Незмінним залишається той інтелектуальний каркас платонівської концепції тотожності, визначений вже у «Банкеті (Симпозіоні)» та «Федрі». Тотожність є категорією, яка відбиває незмінну сутність Єдиного, того що існує само по собі, протилежність іншості, плинності чуттєвого світу. Ця категорія є умоосязною, і зрозуміти її можуть люди, що намагаються бути причетними до світу Тотожності.

Саме в такому сенсі Платон використовує слово *ταυτό* (ідентичне, тотожне, те ж саме) і у своєму найбільш відомому творі, який є компендіумом майже всієї філософії зрілого Платона – «Держави» (*Πολιτεία*). У своєму відомому міркуванні на початку шостої книги він стверджує, що філософи це «...люди способные постичь то, что вечно тождественно самому себе...» [5, с. 221].

Зауважимо, що в новітньому українському перекладі цього діалогу слово «тотожне» зовсім не вживається: «...філософи виявляються людьми, яким під силу охопити думкою те, що завжди є тим, чим є...» [7, с. 177].

Але звернемося до давньогрецького оригіналу, в якому це місце викладене таким чином: «ἐπειδὴ φιλόσοφοι μὲν οἱ τοῦ ἀεὶ κατὰ ταῦτό...» [8, с. 177].

Переклад Дзенислави Коваль більш букввальний, але не враховує того значення, якого Платон надає поняттю тотожного (*ταυτό*), тобто тому, що існує насправді, є незмінним і завжди рівним самому собі. Насправді ж існує світ умосяжних сутностей (ейдосів), відкритий Платоном і показаний ним у знаменитому філософському міфі про печеру. Цей міф є символічним відображенням знаменитих Елевсинських ініціацій, які, як вважають деякі дослідники, пройшов сам Платон. Як відомо, всі, хто пройшов це посвячення, повинні були зберігати мовчанку щодо того, що вони там бачили. Звідси стає зрозуміло та символічна езотерична мова, що притаманна деяким місцям у діалогах Платона. Звідси стає зрозумілим поділ самих філософів на тих, хто є такими насправді, і тих, хто «блукають серед розмаїття речей». Справжні філософи повинні пройти своєрідне «навчання», подібне чуду Елевсину, але має зовсім іншу діалектико-майєвтичну процедуру, яку Платон запозичає у свого улюбленого вчителя Сократа.

Платонівська ідеальна держава була переглянута в іронічній формі в романі «Дивний новий світ» Олдоса Хакслі. Суспільство поділено на п'ять каст плюс п'ять контролерів. Людська поведінка виховується за допомогою сугестивної психології, що позбавляє людей страху перед смертю. Існує також суспільний наркотик – «сома», який діє без негативних наслідків, тримає людей юними аж до 60 років (опісля вони раптово вмирають). Втім ні О. Хакслі, ні непримиренний критик платонівського «тоталітаризму» К. Поппер до кінця не зрозуміли сутності задуму Великого Афінянина.

Для Платона держава виступає як макрокосм, відповідний мікрокосму окремої людської душі. *Πολιτεία*, за Платоном, як і душа, повинна мати трійчасту структуру. Трьом початкам душі – прагненню, запалу та розважливості, відповідають чесноти: розсудливість, мужність і мудрість. Їхнє узгодження дає єдність з собою, спокій і зібрану стриманість як в окремій людській душі, так і в державі, що влаштовано аналогічним чином: у ньому працюють стримані селяни та ремісники, їх захищають мужні воїни, а управляють всім мудрі правителі-філософи. Тому як душа, так і держава утворюється за допомогою правильно побудованого педагогічного процесу. Цей процес нагадує елевсинські ініціації з додатком сократівської діалектики.

Платон розкриває завісу над таємницею навчання, яке, з його точки зору, є нічим іншим, ніж уподібненням (*μίμησις*). «Спрямовуючи свій погляд на речі, що належать до вічного й незмінного ладу, і побачивши, що вони не завдають шкоди одна одній і не зазнають такої шкоди, але залишаються в гармонії згідно з велінням розуму, він прагнутиме наслідувати їх і тією мірою, якою можливо, уподібнюватися їм». Тобто процес ідентифікації (висловлюючись мовою сучасності), згідно з Платоном, є процесом споглядального уподібнення. Щоб стати тотожним самому собі, треба уподібнитися Тотожності. Саме таким чином можна розглядати платонівський «навчальний план» підготовки «справжнього філософа», що складався з арифметики, геометрії, астрономії, музики та вінця всього «посвячення» – філософії.

Цей процес виховання, відповідно до Платона, повинен послужити основою формування душі, що панує над своїми бажаннями, та такої, що служить загальному Благу. «Добра людина» Платона – це «володар самого себе». Панування розуму встановлює порядок, гармонію та згоду. Як пише сучасний канадський філософ Ч. Тейлор: «Платон сприяв утвердженню панівного в нашій цивілізації типу моральної теорії. Протягом століть багатьом здавалося самоочевидним, що мислення (або розум) впорядковує наше життя задля блага, або впорядкував би, якби пристрасть не ставала на заваді» [9, с. 161].

Втім ці міркування одного з сучасних «ідентологів» не є загальновизнаними. Концепція тотожності (ідентичності), що наводиться у «Державі», має безліч інтерпретацій. Одні вважають Платона одним з духовних вчителів людства, інші – «чарівником-фармакеем», що вів людство до тоталітаризму. Між тим його теорія ідеальної держави стає незрозумілою без урахування нашарувань давньої міфології у платонівській конструкції. Міф загальної справедливості є холістським втіленням орфічної космопсихічної міфологеми з елевсинським забарвленням.

Оцінюючи концепцію Платона як явище свого часу, ми можемо у ній побачити і певну революцію мислення. Адже безтілесні «ідеї» Платона логічно замінили собою ніщо інше, як давніх грецьких богів, мешканців свідомості його сучасників. Вони позбавили богів їх тілесності, відчутності, непередбачуваності, довільності, примхливості. Власне, Платон позначив своєю концепцією панування закону та логіки над фізичною силою та беззаконням. Світ Тотожності, що залишається світом вірності самому собі за будь-яких перетворень, одержує перемогу над світом Іншості, світом божественної та людської примхливості та непередбачуваності.

Але ідея таким чином зрозумілої тотожності ще має чисельні релігійно-міфологічні нашарування. Платон немов створює новий міф, але вже іншого метафізичного гатунку. Найбільш очевидним це є у третьому космологічному аспекті розуміння тотожності. У своєму найбільш «космологічному» діалозі «Тімей» він надає цій категорії суто метафізичного змісту. Платон на самому початку діалогу чітко ставить проблему розмежування двох світів – світу Тотожності і світу Іншості: «Представляется мне, что для начала должно разграничить вот какие две вещи: что есть вечное, не имеющее возникновения бытие и что есть вечно возникающее, но никогда не сущее. То, что постигается с помощью размышления и рассуждения, очевидно, и есть вечно тождественное бытие; а то, что подвластно мнению и неразумному ощущению, возникает и гибнет, но никогда не существует на самом деле» [10, с. 469].

Деміург – творець космосу – створює його за зразком тотожного та незмінного світу ідей, причому устрій світобудови уподібнюється устрою людської душі. Творець космосу створює його, дивлячись на незмінні зразки-«ейдоси», що відповідають досконалості та найвищому благу. Процес створення світу описується Платоном як наслідок упорядкування суміші Тотожного (сутності, яка є неподільною та вічно самототожною), Іншого (того, що має розподіленість у тілах) та Середнього (що причетне до природи тотожного та природи іншого). Деміург потім створює коло тотожного, що обертається зліва направо, обертаючись в одному й тому ж місці, і відповідає оберненню незмінного світу зірок. Під певним кутом до нього по діагоналі прямокутника створено коло іншого, що поділено за певною гармонічною пропорцією на сім кіл обертання Сонця, Місяця та п'яти відомих тоді планет. Обертатися цим колам Деміург визначив в протилежних один одному напрямках, притому так, щоб швидкість біля трьох кругів була однаковою, а біля останніх чотирьох – неоднаковою. Тотожне (ταύτό) таким чином перетворюється на коло нерухомих зірок, а «інше» – на коло планет.

Космічні сфери уподібнюються Платоном до царин людської душі. Діоген Лаертський наводить такі міркування Платона про душу: «Из середины со всех сторон душа окружает тело по кругу. Состоит она из первооснов и гармоническими расстояниями разделена

на два соприкасающихся круга, из которых внутренний круг в свою очередь разделен шестью разрезами на семь кругов. Этот круг движется по поперечному влево и изнутри, а другой – по стороне вправо. Власть принадлежит внешнему кругу, – ибо другой разделен изнутри. Внешний круг есть круг Тожественного, внутренний – круг Иного. Этим Платон говорит, что движение души есть и движение целого, и обращение планет» [11, с. 170].

Ідентичність душі, її рівність самій собі тут уподібнюється сфері гармонічного космосу, що найбільшою мірою є характерним для космологічної антропології стародавніх греків.

Платонівський автарктичний (αυταρκής) космос у вигляді живого організму наближений за своєю структурою до піфагорійського, але на відміну від нього має єдине начало – тотожність, що є визначною характеристикою світу безсмертних зразків, які є його підставою. Ця ретельним чином розроблена космологія, намірами, виказаними на початку «Тімея», є ідеальним для теорії ідеальної (тотожної собі) людини і ідеальної держави. Тотожність, таким чином, є для Платона категорією, що вказує на ідеальну саморівність Космосу, Людини та Держави. Небесний тотожний рух по колу повинен стати взірцем для людської душі, яка таким чином долає хаотичні афекти й потяги, та держави, що повинна базуватися на вічному та незмінному принципі справедливості, навколо якого організовується будь-яка суспільна діяльність.

Вчення Платона про тотожність, з одного боку, є уособленням давньогрецької ментальності, з другого – є її діалектичним запереченням. Платон здійснює переворот не тільки у філософії, але й у самій ідентичності. Ще в давнину йому присвоїли титул суперника Гомера. Він здійснює «другу навігацію» давньогрецького духу до світу Самототожних Сутностей. Абстрактні побудови «Держави» і «Тімея» завдяки своїй живописній органічності, життєвій правдоподібності були сприйняті як нова, після гомерівської, картина світу, причому правдивіша, ніж у Гомера. Всесвіт Платона – це космос, в якому земля – найменш божественне тіло, а земне життя – тимчасове і обтяжливе поневіряння душі, засудженої на працю. Всесвіт Гомера – це земне життя і схоже на нього життя олімпійських богів, де добро винагороджується, зло засуджується, мужність торжествує, навіть гинучи, віроломство карається, хай не відразу і не легкою ціною, але ніщо не виганяється і жодна з недосконалостей не заперечується в ім'я ідеальної досконалості. Гомер для Платона – це саме життя, відвернення і очищення від якого було метою і змістом платонівської мудрості. Платон визначає філософування як вправи у вмиранні та смерті, звільнення від емпіричного світу речей в ім'я космічної самототожності, чим відкриває нову добу давньогрецької ментальності.

Певним чином вчення Платона про тотожність можна вважати філософсько-поетичним апофеозом класичної античної космологічної епістемі тотожності. Ідентичність (ταύτότης) розглядається в цій семантичній епістемі як тотожність Космосу, Полісу та людської душі, філософська незворушність якої повинна відповідати нерухомості зоряних світил, на яких мешкають очищені діалектичним катарсисом самототожні блаженні людські душі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лосев А.Ф. Очерки античного символизма и мифологии. – М.: Мысль, 1993.
2. Платон. Лахет // Платон. Диалоги: Пер. с древнегреч. / Сост., ред. и авт. вступит. статьи А.Ф. Лосев; Авт. примеч. А.А. Тахо-Годи. – М.: Мысль, 1986. – С. 223-250.
3. Платон. Федр // Платон. Сочинения: В 3 т., пер. с древнегреч. / Под общ. ред. А.Ф. Лосева и В.Ф. Асмуса. – М., 1971. – Т. 2. – С. 89-454.
4. Платон. Федон // Платон. Сочинения: В 3 т., пер. с древнегреч. / Под общ. ред. А.Ф. Лосева и В.Ф. Асмуса. – М., 1971. – Т. 2. – С. 89-454.

5. Платон. Государство // Платон. Сочинения: В 3 т., пер. с древнегреч. / Под общ. ред. А.Ф. Лосева и В.Ф. Асмуса. – М., 1971. – Т. 3, ч. 1. – С. 89-454.
6. Платон. Парменид // Платон. Сочинения: В 3 т., пер. с древнегреч. / Под общ. ред. А.Ф. Лосева и В.Ф. Асмуса. – М., 1970. – Т. 2. – С. 413-492.
7. Платон. Держава: Переклад з давньогрецької та коментарі Дз.Ю. Коваль. – К.: Основи, 2000. – 355 с.
8. Πλάτωνος, Πολιτεία // Πλάτωνος, Διαλογοι: 6τ. – Αθήνα: Παπυρος, 1975. – Т. 3. – 356 π.
9. Тейлор Ч. Джерела себе: творення новочасної ідентичності. – К.: Дух і Літера, 2005. – 691 с.
10. Платон. Тимей // Платон. Сочинения: В 3 т., пер. с древнегреч. / Под общ. ред. А.Ф. Лосева и В.Ф. Асмуса. – М.: Мысль, 1971. – Т. 3, ч. 1. – С. 455-542.
11. Диоген Лаэртский. О жизни, учениях и изречениях знаменитых философов / Диоген Лаэртский; АН СССР, Ин-т философии; общ. ред. и вступит. статья А.Ф. Лосева. – М.: Мысль, 1979. – 620 с.
12. Платон. Софист // Платон. Сочинения: В 3 т., пер. с древнегреч. / Под общ. ред. А.Ф. Лосева и В.Ф. Асмуса. – М., 1970. – Т. 2. – С. 329-412.

В.Ю. Попов

Діалектика тождественности в диалогах Платона

Стаття посвящена генезису и интерпретации категории тождества в работах Платона. Базируясь на известных первоисточниках, в ней предложено новое видение роли этой категории в платоновском дискурсе. Тождество рассматривается в контексте космологического менталитета древнегреческого духа, который находит самое яркое отображение в диалогах Платона.

V. Yu. Popov

The article is devoted genesis and interpretation of category of identity in works of Plato. Leaning on the known original sources new vision of role of this category is given in Plato discourse. An identity is examined in the context of cosmological mentality of ancient Greek spirit which finds the brightest reflection in the dialogs of Plato.

Стаття надійшла до редакції 06.02.2009.